

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5 zl., půlletně 2 zl. 50 kr., čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně 5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl. 80 kr., čtvrtletně 1 zl. 40 kr.
Jednotlivá čísla prodávají se po 12 kr., jednotlivé přílohy hud. po 50 kr.
Za inseráty se platí pouze 2 kr. za řádek drobného písma.

DALIBOR.

časopis

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak organ „Matice hudební“ s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

15. listop. 1797 * dr. Leop. ze Sonnleithneru, hud. spis. — ve Vídni.
" " 1831 I. provozov. Meyerbeerovy zpěv. „Robert ďábel“ — v Paříži.
" " 1831 † Čeněk Mašek, sklad. a řed. kůru — v Praze.
" " 1858 † Egyd Borzaga, výb. čellista — ve Vídni.
16. " 1835 * J. Smolík, sklad. a řed. kůru — v Praze.
17. " 1817 * Dr. Vilém Aug. Ambros, sklad. a slov. spis. hud. — v Mýtě.
" " 1824 I. provoz. Méhulovy zpěv. „Josef a bratří jeho“ po česku — v Praze.
" " 1867 I. prov. Blodkovy op. „V studni“ — v Praze.
18. " 1822 † A. Tayber, sklad. — ve Vídni.
" " 1828 * Ant. Grigorjevič Rubinstein, pian. a sklad. ve Vechvotyňci (v Multansku).
" " 1862 otevřeno prozatimní král. zemské divadlo české na nábřeží.
19. " 1825 † J. Hugo Voříšek, sklad. — co dvorní varhan. ve Vídni.
" " 1828 † Fr. Šubert, slovut. sklad. — ve Vídni.
" " 1843 * Romuald Luke, hud. spis. — v Železném Brodu.
20. " 1805 I. provozov. Beethovenovy zpěv. „Fidelio“ (Leonore) — ve Vídni.
" " 1814 I. provoz. Meyerbeerovy zpěv. „Oba Kalifové“ — ve Vídni.
" " 1865 † Hyn. Čeněk, koncertní mistr u kníž. Wittgenstein-Hohensteina — v Karlíně.
21. " 1811 * Jul. Písařovic, prof. klarinetu na pražské konservatoři — v Praze.
" " 1863 † J. Mayseder, housl. a sklad. — ve Vídni.
" " 1870 † Kar. Jar. Erben, zasloužilý sběratel a výt. znatel českých nár. písní — v Praze.

Smetanova vlastenecká zpěvohra

„Libuše.“

(Pokračování.)

Jádro prvního jednání, o jehož prvních úvodních scénách jsme čtenářstvu svému obraz přehledný podali, tvoří Libušin soud, jenž odbývá jest na prostranství Vyšehradském, kde pod korunou věkovité lípy na zvýšeném místě zbudován jest trůn, pod trůnem na třínožce stojí nádoba s ohněm, pod nádobou touto pak opět jiná s vodou, symboly to při

Jen frankované listy přijímají se.

Rukopisy redakci zasláné nevracejí se.

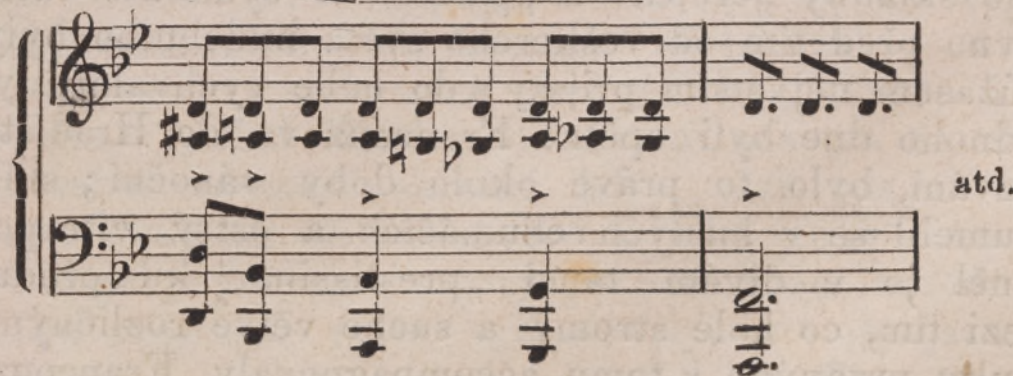
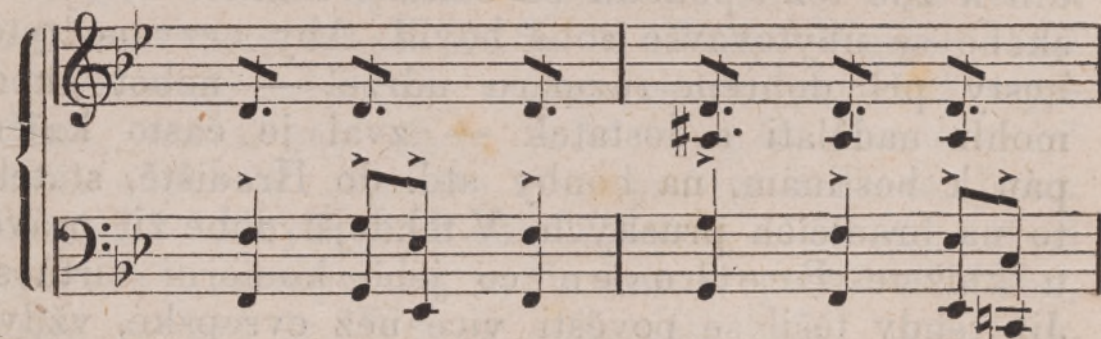
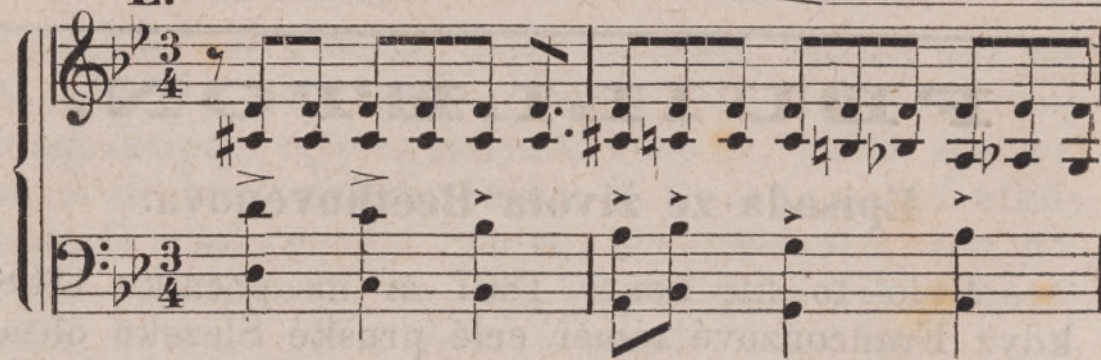
Předplatné přijímá administrace v č. 147-I. (Karlova ulice).

Opisy týkající se redakce buďtež zaslány frankop. dru Ludevítovi Procházce do č. 9 v Ječné ulici.

soudech slovanských povždy užívanými. Scéna jest při vyhrnutí opony velmi živá. V popředí na jedné straně jest „Chrudoš“ v středu skupiny starešin a kmetův, kteří mu domlouvají; na druhé straně jest opět „Štáhlav“ v horlivé rozmluvě s kmety. Mezi těmito oběma stranami, jež jsou representovány mimo jmenované oba bratry jaksi náčelníky „Lutoborem“ a „Radovanem“, mezi lechy a vladykami vynikajícími, opětně jest rozmluva živě vedena.

Bouřlivá tato scéna jest uvedena přiměřenou předehrou, jež seznamuje nás s oběma základními kameny, na nichž spočívá hudební kresba celé scény soudní. Nejdříve vynořuje se v předehře následující motiv:

E. marcatisimo

jehož neoblomná, takřka zvrucující síla v rytmickém pohybu jest zajisté nejvhodnější charakteristickou ilustrací bouřlivé té situace, v níž sporné strany se dráždí k odporu nejtěžšímu. Tímto motivem začíná též sbor shromážděných tu na soudu kmetův, lechův i vladykův slovy: „Běda, běda, když mezi vlastními bratry spory se rodí a mrzký svár;“ tento naznačený motiv zaznívá orchestrem nejen v tomto jednání nýbrž i v následujících všude tam, kde o ne-svornosti bratrův rodných zmínka se činí. Můžeme jej tedy nazvati stálým či příznačným motivem sváru.

Druhý z hlavních motivů scény této objevuje se vždy těsně beze všeho přechodu za prvním právě naznačeným motivem, co „meč křivdy karající;“ mimo to nalezneme jej všude tam, kde řeč jest o právech po otcích zděděném, o soudu, jakož i později o rozsudku, jenž vynešen byl dle odvěkých práv českých nad oběma bratry. Jest to patrně příznačný motiv soudní. Tak nalezáme jej mimo předešlu poprvé v textu v onom momentu, kde rozčilený „Chrudoš“ se brání vztekle proti domluvám vladykův, nechce slyšeti ničeho o smíru a vyzývá přímo na soud. Tu zaznívá signál soudní, nezměněný to tvar druhého taktu z motivu Libušina A, o němž jsme se zmínili v předešlém čísle. Signal tento, jimž ohlašuje se počátek soudu, jest stálým průvodčím motivu Libušina i hlavního motivu soudního, tak že jej dlužno považovati jaksi za druhý motiv soudní, či lépe řečeno za motiv soud ohlašující. Za signalem tímto objeví se v nejvyšších polohách orchestru motiv Libušin a roste tím mohutněji, čím blíže Libuše přichází. Při jejím pak oslovení shromážděných tu hodnostářů tam, kde důkaz se na rozbodnutí, na rozsouzení sporu klade, opět hlavní vede slovo v orchestru motiv soudní: „Já svolala Vás —“

pěje Libuše — „vladyky i kmety, abyste při tu rozhodnuli.

F.

Pevně a vážně.

Nad Chrudošem

od Otavy křivé, od Otavy křivé,

marcato

FEUILLETON.

Episoda ze života Beethovenova.

Bylo to ku konci 1807 či na počátku 1808, když Francouzové téměř celé pruské Slezsko obsadili a zde též v pohodlí na statech knížete Lichnovského se ubytovavše sobě hovili. Aby nezvané tyto hosty při dobrém rozmaru udržel — neboť škod mohli nadělati s dostatek — zval je často kníže pán k hostinám, na honby atd. do Hradiště, statek to na hranicích pruských. V tehdejší době žil právě u knížete Beethoven co jeho komorní virtuos. Již tehdy těšil se pověsti více než evropské, vždyť jeho skladby „eroica“ a „pastorální symfonie“ atd. dávno před tím od veškerého světa hudebního byly s úžasem největším přijaty a do nebe vychvalovány. Jednoho dne byli opětně Francouzové do Hradiště pozváni, bylo to právě okolo doby vánoční; snih chumelil se v hustých chumáčích a ostrý vítr poháněl je v divém tanci „prestissimo“ ku předu, mezi tím, co holé stromy a suché větve rozličnými zvuky vrzavými k tomu doprovázely. Francouz-

ští důstojníci rozličného stupně v hodnostech sešli se tu ku společnému dychánku, na němž též podílu bral domácí lékař knížete dr. Weiser, daleko široko hledaný to muž, jenž dva- či třikráte v témdnu z Opavy do Hradiště přicházel a poněvadž byl entusiastickým ctitelem hudby, též mistra slavného rád vyhledával, s ním v přátelském trávil hovoru, zbožňuje velkého ducha jeho. Než zasedli k tabuli, představil kníže Francouzům Beethovena co nejslavnějšího komponistu nové doby, jenž ve svých divukrásných fantasiích nikým nemůže býti překonán. Kníže jim též slíbil, že po tabuli budou účastni této vzácné umělecké pochoutky; již před tím totiž pohnul kníže po dlouhém přemlouvání a předstírání, že hlavně jedná se mu o to, aby nepřátelskou posádku v dobré míře udržel a tím všem nájezdům jejich se vyhnul, slavného mistra k tomu, že jim něco „zafantazuje,“ ačkoli se to hrdé jeho umělecké povaze naprosto přičilo.

Zasedli k tabuli; tu ptá se na neštěstí jeden z francouzských důstojníků Beethovena, neumí-li také na housle hrát? Dr. Weiser viděl okamžitě, jaká bouře zmitá myslí umělce podrážděného,

zla-to - no - sné

Nad Štáhlavem na Radbuze chladné.

Netřeba snad upozorňovati čtenáře na ryze slovanský typus této fráze původní, jež zdá se nám býti velmi zdařilým hudebním symbolem scény, v níž staré právo kmene slovanského vítězně půdu opanuje a všeliký proti sobě odpor ztrestá.

Při této příležitosti nutno se zmíniti o tom, že básník libreta velmi jemnocitně uměl převéstí doslovné znění některých míst z rukopisu zelenohorského i královského na jeviště; učinil tak jen

však Beethoven neuznal tazatele za hodna odpovědi. Dr. Weiser nemohl až na konec tabule setrvati, protože jej povolání jeho zpět do Opavy volalo. Co se potom zde přihodilo, dozvěděl se později. Bylo po tabuli. Aby pánové snadněji zažívali, měla nyní následovati slíbená umělecká pochoutka; však Beethoven náhle zmizel. Hledali jej po celém zámku; dveře Beethovenova pokoje byly zamčeny. Služební duchové tušili, že se as Beethoven zúmyslně uzavřel i buráceli tak dlouho na dvěře, až to mistra omrzelo, tak že jim otevřel — však vzkázal, že nemá ve zvyku „pr . . . ům předhazovati perle“ a proto že se do salonu nevrátí. Po tomto referátu přišel kníže sám, aby jej pohnul k povolnosti; Beethoven však pevně stál na svém. Přišlo to nyní mezi oběma ku scéně velmi náruživé, v které aristokratická nadutost podporována jsouc pýchou peněžníka z jedné a umělecké hluboce uražené sebevědomí z druhé strany v nejprudších slovech na se dorážely. Tenkrátě však přišla kosa na kámen. „Já mohu ihned odejít a nikdo mne nezdrží ani hodinu v kruhu tak nízkého smýšlení,“ pravil Beethoven, obrátiv se s posuňkem hlubokého

ve zvláštních, velmi důležitých okamžicích, čímž význam slov těch tím ostřeji vyniká a v ústech Libušiných bez hlubokého dojmu zajisté nezůstane. V tomto místě vložil je básník v ústa Libušina co stálou slavnostní formuli soudní: „Oba bratři oba Klenovici, roda stara Tetvy Popelova, který přišel s pluky Čechovými v tyto žírné vlasti přes tři řeky“ atd., kterou později při ohlášení rozsudku vladyka Radovan též doslovně recituje. V těchto naznačených momentech, kde vzpomínka blahá se činí na praotce Čecha a na pozeňnanou vlast českou, rozlévá se opět „stříbropěný“ proud lahodných forem hudebních založených na přirozené harmonii postupu rohového (sexta, kvinta, tercie), jak jsme při podobném místě v čísle předešlém při notovém dokladu B o tom zmínku učinili. Se zvláštní markantností jsou hudebně charakterizovány též obě postavy rozvaděných bratrů. Zde zvláště k plné platnosti přichází již dříve uvedený motiv „Chrudošův“ C, jehož železná rytmika v rozšířené formě thematické, práce tím ostřejší kontrast činí k následujícímu, něžné povaze přispůsobeném motivu mírného „Štáhlava“:

J.

Vůbec dlužno uznati, že celá tato scéna soudní jest vypracována jako z jedné litiny, kde vše v nejvyšším stupni organicky souvisí, jedno z druhého vyplývá a přechody z jedné nálady a povahy v druhou nikterak nepůsobí příkrým dojmem; jakkoli každá jednotlivá osoba ve své krajnosti nejostřejší, jak možno poněkud již z uvedených základních motivů seznati, se liší charakteristikou od druhé.

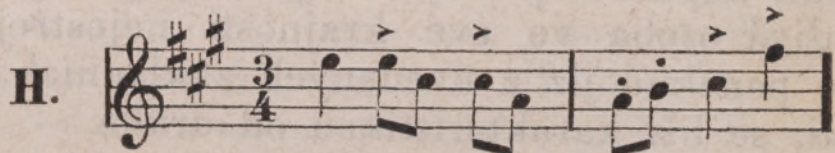
opovržení od knížete, jenž ve svém vzteku ani nebyl dalšího slova mocen; sluha Jean svázal všechny manuskripty, celý to majetek mistrův, načež odebral se mistr bez odkladu pěšky do Opavy; neboť nikdo nechtěl v tak pozdní hodině, při hanebném tom povětrí zapráhnouti, ba ani by se býval nikdo neodvážil k tomu při notorické nemilosti knížete.

Dr. Weiser bydlel v přízemí, ležel v posteli a četl — v tom klepá někdo na okno. Weiser vstal a v tom domnění, že volán jest k pacientu nějakému, otázal se: „Kdo je?“ — „Já, Beethoven,“ zněla odpověď, „vpusťte mne, prosím doktore, jinak zmrznu.“ Kdyby byl sám Pánbůh se všemi svými andělíčky, svatými a světlicemi o přístřeší žádal, sotva by byl dr. Weiser ochotněji běžel pro klíč, ale Beethoven! Vrata domovní zavržla ve svých stěžejích. „Pro bůh, kde jste se tu vzal — a tak pozdě — v tom krutém povětrí?“ — „Všecko Vám povím,“ cvakal Beethoven zubami a sotva že vlékl za sebou mrazem skřehlé údy, „však později, pro tento okamžik mi dejte něco k jídlu, jinak Vám do rána zahynu. Vztek a ostrý pochod v tom hanebném větru mne tím spíše vyhladověly, protože jsem u

Vrcholu svého dosahuje pádný tento způsob hudebního charakterizování v onom momentu, kde nepříznivým rozsudkem rozlícený „Chrudoš“ metá vzteklé pohanění „Libuši“ v tvář: — — — — „Váš soud je mi ničím, neboť on z ženy jest.“ Po těch slovech opouští „Chrudoš“ kvapem soudní síň, a za ním co vzteklé litice zaznívají z orchestru pekelným smíchem triole provázející známý nám již motiv sváru E. „Lutobor“, věrný Libušin přívrženec, chvátá za uprchlým vášnivcem, aby pomstil hanu tu; „Štáhlav“ pak, aby předešel možnému krve proliti, spěchá za „Lutoborem.“ „Libuše“ zahaluje tvář svou, sbor soustrast jí vyjevuje; načež ona povstavši k rozhodnému se odhodlá činu:

„Vy slyšeli jste pohanění moje,
jak na mne lál před tváří národa,
že jsem jen ženou nestatečnou v boje
a bídný ten, kdo ženě žezlo dá.
Nuž staň se: necht' ať po železe
vládne na dále muž. Vy sami zvolte ho,
jenž vlastní vámi má z té výše hradné
a mstítí mě — já vdám se za něho.“

„Radovan“ blahořečí rozhodnutí tomu, podobně i ostatní vladykové; však odmítají od sebe oprávněnost voliti jí muže, skládají v ruce její volbu tu i slibují, že přijmou s blahou myslí toho za pána a vládce, jež kněžna za chotě pojme. Tento náhlý obrat ze situace trapně rozechvělé v radostně vznesenou, kde celé shromáždění s „Radovanem“ v čele vybízí kněžnu k volbě chotě žádaného s jásotem, jest hudebně velmi duchaplně podán a zakládá se celkem na tomto hudebním jádru:

jehož český rytmus se nedá přehlednouti. Celek se proudem vokálním i instrumentálním neustále stupňuje a dosahuje svého vrcholení tím, že u všeobecný tento jásot i „Libuše“ zaplesá:

„Nenadálá blahosti!
sama zvolím chotě svého,
jej, jenž skvostem srdce mého,
již od dávna mladosti.
Nuž, staň se! Volba vykonána
po uvážení přemnohém.
Již zvěstujte to druzi všem,
že ten, kdož trůn si osvoji v pokoji,
je Přemysl ze Stadie — Váše kníže.“

Zde poprvé zahlaholí motiv „Přemyslův“ provázen jásotem všeho lidu: „Buď zdrav, ať po zemi zazní blaha hlas, národe jásej!“ Tím přejde sbor rozradostněný v uvedený již motiv H, však v rytmu zrychleném taktu dvojčtvrtního v přerývce po páté stopě, čímž zvláštní originalita rytmu českého tím jasněji ještě vyniká. Na konec přetrhne se náhle rychlý tento proud a za neustálého jásání a plesání sboru zahlaholí majestátním pochodem v dechových nástrojích motiv „Přemyslův“, nad nímž současně v blahém spojení se vznáší v nejvyšších polohách orchestru čarokrásný motiv „Libušin“, co symbol blažené doby budoucí. Úchvatnější zakončení aktu, jež by spolu z ryze uměleckých intencí plynulo, nedá se mysliti. Mohutná ta polyfonie stylu lapidárního musí působiti dojmem neodolatelným.

(Pokračování.)

večeře zlostí téměř ničeho nepožil.“ Dr. Weiser nebyl jakožto mládenec na půlnoční improvizovanou tabuli připraven, proto sebral Beethovena a šel s ním na dolejší náměstí, kde bydlel jakýsi Hermann, u něhož byl dr. Weiser na stravě. Zde vyburcovali vše ze sladkého spánku — večeře byla s největší ochotou připravena a Beethoven — zachráněn. Po té vrátili se zpět do bytu lékařova a Beethoven líčil nyní do podrobná ošklivou onu scénu s knížetem a vše, co se bylo vůbec přihodilo po odchodu dr. Weisra od oné osudné večeře.

Druhého dne žádal Beethoven dr. Weisra, aby mu zaopatřil průvodní list do Vídně. Za tím účelem odebral se lékař k vrchrému policejnímu komisaři, v jehož domě byl dobře znám i rád viděn a vřelými slovy domlouval zmíněnému úředníku, aby Beethovenovu prosbu vyplnil. Komisař však nechtěl průvodní list spíše vydati, až se Beethoven vykáže nějakým dokumentem, že jest od knížete ze služby propuštěn, zákon prý to žádá. Dr. Weiser sice mínil, že Beethoven potřebuje jenom své jméno ohlásiti a lidé že jej bez pasu na rukou donesou až do Vídně; však tato apotheosa hudebního enthu-

siasty neměla žádného účinku na prozaického muže zákona. Po dlouhém prošení nechal se konečně obměkčiti, tak že Beethoven ještě toho dne odcestovati mohl do Vídně, kde vytrval až na konec svého života r. 1827. Před svým odjezdem vyžádal si od dr. Weisra péro a papír.

„Musím přec knížeti své mínění povědětí,“ pravil a psal: „Kníže! čím Vy jste, tím stal jste se náhodou a rodem; čím já jsem, tím stal jsem se vlastním přičiněním; knížat jest a bude ještě na tisíce, Beethoven jest však pouze jeden atd.“ V tomto tónu šlo to dále. Dr. Weiser sice mínil, že kníže list ten ani neotevře; toho však nedbal Beethoven a psal dále, aby si poněkud žluč svou vylil. Zdali kníže list ten četl, není známo, pravda ta jest ale zjištěna, že měl o sobě Beethoven (a to všim zajisté právem) velké mínění, jakož pravdiva jest tato anekdota, která dosud v žádné Beethovenově biografii nebyla vypravována.

(F. B.)

Z ciziny a Rakouska.

** Slovný houslista prof. Ferd. Laub vzdal se pro churavost místa profesury na konservatoři moskevské, na kteréž dosazen byl dosavadní příručí a zeť jeho p. Jan Hřímaly. Místo, jež tento dosud zastával, obdržel p. Brodský, jenž absolvoval konservator Vídenskou.

** Krajan náš, p. Otokar Ševčík, jenž odebral se právě za svým povoláním co koncertní mistr do Petrohradu, spoluúčinkoval dne 26. října v II. koncertu jednoty umělců ve Vratislavi; vystoupil s klasickými variacemi pro housle od Corelliho, „folies d' Espagne“ zvanými.

** Zpráva, že Fr. Liszt hodlá spoluúčinkovati v koncertech, R. Wagnerem ve Vídni ve prospěch Baireutského divadla uspořádaných, nepotvrzuje se; odjedeť týž z Říma přímo do Pešti a odtud odebere se do Výmaru, kdež přes zimu zůstati hodlá.

** *Ad. Patti* opustila Paříž a odebrala se k vlašské opeře do Petrohradu.

** Čellista Cossman přesídlí se do Baden-Badenu.

** *N. Gade* vyzván jest výborem pro uspořádání velkolepé slavnosti hudební v Birminghamu (r. 1876.), aby napsal k téže slavnosti velikou kantátu pro sbor a orchestr.

** V *dvorním divadle ve Vídni* připravuje se Byronův „Manfred“ s hudbou Šumannovou.

** A opět oblažilo nebe Itálii několika novými operami! Jsou to: „Alberto di Prussia“ (Camerana), „La contessa di San Romano“ (Alfieri), „Lorenzino de Medici“ (Marengo) a „Il duca di Apigliano“ (Cognoni)!

** *Hanuš z Bülovů*, který nyní v Londýně se zdržuje, podává o svém šťastném uzdravení-se následující vtípnou zprávu: „Vedlo se mi poslední leto v Durynkách tak pramizerně, že jsem se obával, že již dozrám na pochoutku červům a pro Pohlův seznam nekrologický. Studená voda však mi opět pomohla na nohy. „Novokřtenci“ byli přeci jenom zcela rozumní lidé — totiž zahalení hydropati. V Meyerbeerově opeře („Proroku“) jest velmi duchaplná na to narážka, *) však příliš jemná, než aby ji každý abonent rozuměl —“

Kronika zpěvákých spolků a hudebních jednot.

** Pražský zpěváký spolek „Hlahol“ uspořádá dne 18. listopadu 1874 v sále ostrova Žofinského první zábavu. Program jest takto sestaven: 1. Overtura od Suppého. 2. Směs z národních písní od Pavlise. 3. a) Píseň při draní, b) „Stasa čarodějnice“, složil V. E. Horák, předn. „Hlahol.“ 4. „Unes ji,“ polka od Strausse. 5. Arie ze zpěvohry „Ernani“ od Verdiho. 6. Pochod lovecký od J. Löva, přednese „Hlahol.“ 7. Národní čtýrka od Seiferta. 8. Dvě večerní písně od J. Nešvery, přednese „Hlahol.“ 9. „Na Alpách“

od Zikoffa. 10. „Dárek z pouti“ od K. Bendla, přednese „Hlahol.“ 11. „V tanci rozkoš,“ polka-mazur od Fiby. 12. Variace na národní písně od K. Šebora. 13. „Před přístavem,“ sbor se soly od L. de Rillé, sola přednesou pp. Kinský, Šára i „Hlahol.“ 14. „Ty a Ty,“ valčík od Strausse. 15. „Probuzení jara,“ píseň od Bacha. Začátek o půl osmé hodině večerní. Hudební část provede vojenská kapela za řízení kapelníka A. Czibulky. Příspěvek na hudbu 10 kr. r. č. za osobu.

** *Zpěváký spolek pražských typografů* uspořádá dne 22. t. m. v sále konviktském koncertní zábavu ve prospěch nemocí sklíčeného skladatele Förchtgota-Tovačovského. Program slibuje mnoho zábavy.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* Nevyskytne-li se nějaká nepředzvídaná překážka, uslyšíme *Dvořákovu* novou zpěvohru „Král a uhlíř“ (na libreto B. Guldenera) již v příštím témdnu. Zaměstnání jsou v ní p. Lev (král Matyáš), p. K. Čech (Matěj, uhlíř), sl. Sittova (Liduška), sl. Hanušova (uhlířova žena), sl. Huttaryova (královna), sl. Sákova (dvorní dáma), p. Vávra (Jeník), mimo to pp. Šára a Koubek v menších úlohách.

* *Bedřich Smetana* neustává i v nemoci své věnovati se pracem skladatelským i pracuje nyní právě na velkolepé orchestrální skladbě symfonické, kterouž bezpochyby odevzdá filharmonikům ku provozování.

* *Sl. Boschetti*ova, jejížto pohostinské hry na našem jevišti potkávaly se vždy se zdárným úspěchem, jest získána pro naši operu.

* *F. Nešvera* pracuje nyní na větší skladbě, sonatě pro housle a klavír, kterouž bohdá brzy uslyšíme v „Umělecké Besedě“.

* „*Zábavná bibliotheka*“, jejížto vydavatel jest Pl. J. Mathon, benediktýn Rajhradský, dospěla právě k 10. a 11. sešitu V. ročníku, v nichžto obsažena jest zajímavá povídka M. Pogodina „Nevěsta na výročním trhu“ (zčeštěna J. H.). Předplatné na „zábavnou bibliotheku“ s premií obnáší celoročně pouze 3 zl.

* V *Místku* (na Moravě) uprázděno jest při farním chrámu místo ředitele kůru a varhaníka. Konkurs jest vypsán do 20 list. S místem tímto spojen jest stálý plat 350 zl. z důchodů obecných, ze záduší obdrží ředitel as 100 zl. a štola obnáší přes 200 zl.

* *Letošní sezona koncertní* bude opět velmi živá. Mimo četných domácích našich umělců, jež samostatné koncerty uspořádají, ohlášeno jest již také několik slovutných umělců cizích, kteří do Prahy letos zavítají. Podáváme tuto přehled nejzajímavějších: 15. list. I. filharmonický koncert a I. koncert housl. Aug. Wilhelmi-ho spol. s pianistou Niemannem z Hamburku; 21. list. II. koncert Aug. Wilhelmi-ho; 22. list. koncert konser-

*) „Ad salutarem undam.“

vatoře; 29. list. I. koncert pianisty Lud. Breitnera; 5. pros. II. koncert Lud. Breitnera; 6. pros. II. filharmonický koncert; 13. pros. I. koncert Mary Krebsovy; 20. pros. II. koncert konservatoře; 23. pros. oratorium Fr. Liszta: „Legenda o sv. Alžbětě.“ 2. ledna III. koncert konservatoře; 3. a 4. ledna koncert Mary Krebsovy; 6. ledna koncert sl. Heleny Röslerovy; 28. února III. filharm. koncert; 11. března IV. koncert Mary Krebsovy a 14. března IV. filharm. koncert. K tomu ovšem připojuje se pravá spousta dobročinných koncertů.

* Nevidomý umělec na harmoniu pan *Hypolit Heřmánek*, též v pražských kruzích chvalně známý, koncertoval dne 28. října s velkým úspěchem v občanské besedě v Olomouci; hrál skladby Beethovenovy, rondo v h-moll od Fil. Em. Bacha a „fantazii na české písně“ vlastní své skladby. Velmi se líbilo „seksteto“ z „Prodané nevěsty“ od B. Smetany, v úpravě pro harmonium od Rud. Augenthalera. Pan Budík zapěl velmi zdařile jednu něžnou milostnou píseň.

* Známo přes příliš z koncertních a besedních programů různých našich spolků, jak velice zanedbává se slovanská píseň národní, která by tvořiti měla spíše jádro veškerých produkcí podobných. Oživovati a šířiti lásku pro píseň národní jest důležitým úkolem naší doby, kteráž domáhá se ve všech oborech samostatnějšího výrazu národní naší individuality. Čím více se budeme s ní obírat a sblížovati, tím „slovanštěji“ budeme cítiti. Protož každý v tomto směru učiněný krok zasluhuje obecné pozornosti. Vítána především bude pěvcům a spolkům našim sbírka všeslovanských písní národních „Slavia“, jejížto I. a II. sešit právě vyšel nákladem kněhkupectví dra. Ed. Grégra a Ferd. Dattla a jejížto vydávání podnikl s neunavnou pílí redaktor tohoto listu. Aby pak bylo lze, cenu této sbírky prakticky seznati, uspořádány budou péčí redaktora tohoto listu v sl. „Měšťanské Besedě“ pražské občasně produkce, v nichž provedeny budou v sbírce té uveřejněné písně. První toho druhu produkce odbývána bude v pondělí dne 16. t. m., v nížto předvedeny budou národní písně české a ruské. V přednášku tu laskavě se uvázali pí. Marta Procházková, sl. B. Hanušova, p. K. Čech, p. J. Lev a p. Vávra.

* Zábavní spolek „Svornost“ uspořádá dne 21. t. m. v předvečer sv. Cecilie koncertní zábavu v místnostech spolkových. Páni hosté od členů uvedení mají přístup. Začátek v 8 hod.

* Z „Umělecké besedy.“ (Zábava hudebního odboru.) Saisona koncertní rozproudila se již na počátku v městě našem k čilosti zajisté netušené. Navštívili nás Florentiňané, ba již i mnohý ze souchotinářských koncertů dobročinných byl odbýváán; Filharmonikové svým „haydnovským“ prospektem budoucích koncertů nás pobavili, hudební čaroděj a král všech houslistů Wilhelmi se již ohlásil a ač vše ještě skryto jest matnému zraku

našemu v lůně budoucnosti, kdož to vypověditi může? Že však velkých věcí se hudební pražský svět letos dočká, o tom jakési tušení neustále nám našeptává. Klidnému vulkánu možno přirovnati hudební poměry zdejší: na povrchu sice klid, však nitro, to jest rozháráno mnohou krutou bouří; nějaký výbuch znamenitých, velkých věcí za náhlým převratem poměrův našich uměleckých se očekává, jen ať nevypadne konec všech konců podobně jako Puchmayrova známá bajka o „hoře k porodu pracující“, z níž po mnohoslibném hluku a rámusu vyletěla jen — pramalinká myška. Již v loňské saisoně jsme s potěšením zaznamenali, že hudební odbor „Umělecké besedy“, jenž před tím v nečinných byv rukou, hovil sobě v spánku spravedlivých, přec konečně k novému životu se probudil po volbě nového výboru, jenž chopil se věci té s energií uznání hodnou. Již v loni jsme zaznamenali, že hlavně přičiněním čilého dr. Procházky seznámilo se posluchačstvo „Umělecké besedy“ s mnohou závažnou novinkou literatury domácí i s mnohým důležitým zjevem z literatur cizích. Na dráze této tak zdárně započaté pokračováno i dále po celé trvání saisony koncertní. Letní dobou, tak zvanou saisonou mrtvou, přerušena sice činnost ta na okamžik; však netrvalo to dlouho a již opět rozvíjí se v stánku umění zasvěceném svěží, nový život hudební. První zábava hudebního odboru podala velmi mnoho zajímavé látky jedním dechem. Mimo Brahmsovu orkestrální „serenadu“, mistrnou to skladbu ducha pokroku doby moderní holdujícího, již bez poskvrny se snahou o pilném studiu patrně svědčící přednesli mladí umělci pp. Klička a Knittl, hlavní na se poutaly pozornost nejnovější skladby Fibichovy a sice „balada“ pro čello a piano, pak „kvartet“ pro klavír, housle, violu a čello. Balada jest nejen formou, nýbrž i obsahem myšlenkovým zjevem originelním, jejíž celé ustrojení patrně svědčí o původu z určité poetické nálady plynoucím, jakož vůbec Fibich nikdy si nelibuje po způsobu mnohých mladých skladatelův v pouhých hříčkách formálních v mezích oblíbené šablony, nýbrž odvozuje více méně všechny plody ducha svého hudebního ze sprízněné sféry poetické i když „program“ svůj nám zamlčí. Tím vysvětluje se zvláštní originalita Fibichova skládání a samostatnost jeho tvoření uměleckého; odtud vyplývá též ono kouzlo, jež jímá posluchače určité poetické nálade přístupného při poslouchání skladeb jeho. Balada počíná temně zasmušilým motivem čellovým, jež dlužno přednáseti tempem volným (tempo rubato) po způsobu pathetického recitativu; jej opakuje klavír a strhne s sebou čello v úchvatnějším stupňování téže myšlenky, však v polohách jasnějších; přejde v motiv druhý ostře rytmizovaný, žalnými vzdechy přervaný, jenž zdá se býti uvit z hořkých slzí utrpení a bolu. Poznenáhla se bouř nitra rozervaného tiší, ustupuje klidnému míru, jež ilustruje překrásná, blahem dýšící kantinela čellová, jež stupňována jest pomocí klavíru k závratné výši, odkud ponenáhlu klesá a

zmírá v počátečním zasmušilém motivu, jenž končí v klavíru v prázdné kvintě, k níž intonuje čello malou terci co beznadějný vzdech, plný strasti ne-skonalé. Kvartet klavírní jest dle všeho, přímo řečeno, nejvýtečnější prací mladého skladatele, jež cestu mu proklesl i v řadách širšího obecenstva nejen u nás, nýbrž i za hranicemi, kde — jak známo — pilněji si novější dobou nestranní znalci hudební všimati počínají čilého ruchu uměleckého, rozvinuvšího se ve vlasti naší hlavně přičiněním mladší generace našich skladatelův za příkladem mistra Smetany. Fibichův kvartet jest sice rozdělen ve tři samostatné věty; však takým způsobem, že všechny tři věty tvoří jeden nerozdílný celek co do povšechné nálady básnicko-hudební i co do stránky čistě technické. Celá skladba spočívá na určitých pevných motivech, jež seznáváme již z první věty a jež i v dalším průběhu skladby, zejména pak ve větě finální na rozhodných místech opět se nám objevují ku lepšímu porozumění, co stálá vodítka základní idey. První věta jest rázu temně pathetického, takměř démonického, druhá sestává z rozkošně pracovních variací na překrásné thema nástrojů smyčcových. Jest to práce lahodou a něhou překypující, duchaplná, psána v posvátném onom okamžiku nadšení, kdy anděl míru vznesl perut svou nad hlavou umělce šťastného. Třetí věta jest rázu vítězného; zde všechny motivy, jež jsme poznali v první větě, v temné barvě mollové vystupují náhle v jasném duru a splítají se ku krásnému celku v plesu vířivém. Jak se doslýcháme, vyjde zdařilá ta skladba ještě ve spolku s jinými pracemi Fibichovými v nejbližší příští době v Lipsku, i slibujeme, že především o práci té podrobný rozbor přineseme. Skladba, jež vzácným jest obohacením chudičké dosud domácí hudby komorní, zasluhuje toho vším právem.

X.

* *Hudební akademie uspořádaná „Uměleckou Besedou“ ve prospěch pohorělých v Hlinsku* nepřilákala bohužel, ač účel toho zasluhoval a mimo to i program chvalně se lišil od programu koncertů dobročinných, příliš četné, však za to velmi vděčné obecenstvo. Koncert zahájilo kvinteto od jednoho z nejmladší generace skladatelů českých, J. Hartla. Nadání mladistvého tohoto skladatele vystupuje v této skladbě velmi příznivě, jeví se zejména v solidní práci thematické a značné již obratnosti formální. Zvláště šťastné jest andante a scherzo, kteréž jest dosud poslední větou nedokončené skladby. Odložil si skladatel patrně finale na pozdější dobu. Individualisování jednotlivých nástrojů prozrazuje zjevné nadání pro jemnosti komorního slohu, v němž nechť tvůrčí sílu svou jen dále tuží, aby v uhlazené a zdařilé formě se jevil také hlubší obsah. V celku vězí skladatel ještě příliš ve formálním směru Haydeno-Mozartovském, studium Beethovena, zejména poslednějších jeho děl, a novější literatury vymaní zajisté ducha jeho z těchto pout. Provedení dostalo se novince velmi zdařilého. Přednesli ji pp. Markus, Jiránek, Klička, Šrámek a skladatel. Následovaly

dvě solové písně a sice roztomilá Tomášková píseň „Slavíček“, dále svěží jedna píseň „Vesnická“ Frant. Pivody. Obě přednesla zvučným hlasem sl. Cachova, chvalně známá z mnohých již koncertů. Velmi zajímavou nám byla práce p. Jiránkova: „fantasie na českou píseň národní“. Jak se dozvídáme, hodlá skladatel práci tu ještě rozšířiti a dáti ji ladnější celkovitosti, pak se státi může pravým obohacením klavírní literatury bravurní. Nemírné užívání pedálu bohužel často zahalovalo jasnost přednesu. Pan Holý psal svůj dvojzpěv „Na louce“ na slova Hálkova ve slohu poněkud příliš lehkém. Přednesly jej sl. Danešova a sl. Cachova, z nichžto poslední zvučnějším svým altem zakrývala místy jemnější soprán prvější. Chtěli-li bychom se rozepisovati o Tomáškově dityrambě, na slova Šillerova, museli bychom opakovati vše to, co o Tomáškově a jeho skladbách v těchto listech již chvalného pověděno bylo. Zevnější výsledek byl uspokojující, až na malé poklesky. Solový kvartet byl velmi slušně obsazen. Zejména obraceli na se pozornost krásnými a zvučnými hlasy svými i správným přednesem p. Černý (tenor) a p. Švipl (bas). U klavíru seděl p. Kaván, který zároveň zastával funkci dirigenta. „Za soumraku“, nazývá se báseň J. Kuchaře, ku kteréž hudbu napsal a mužskému sboru přidělil K. Knitl. Snaha po charakteristice zavedla skladatele poněkud daleko, totiž že držel celý svůj sbor více v poloze nízké, čímž jej méně zpěvným učinil. Ostatně jest práce ta vši chvály hodna. Sl. Danešova přednesla Šubertovu „Netrpělivost“ pěkným sice hlasem, avšak nejasnou ještě vokalizací. Koncert velmi účinně zakončila Tomášková z „slavnostního koncertu Tomáškovy“ již známá „Noční píseň cikánů.“ Ve sborech se ochotně účastnily dámy a pání školy Pivodovy, mimo jiné ještě dámy a některé členy „Hlaholu.“

a.

* *Zpěváckým spolkům k povšimnutí.* „Žabí beseda“ zove se hudební žert pro mužský sbor s čtyřručním průvodem klavírním, jež složil Lud. Procházka a jež co nejdříve vyjde tiskem a nákladem firmy Em. Starý a spol. Upozorňujeme zejména uspořadatele sylvestrových a masopustních zábav na tuto žertovnou skladbu, kterouž lze docíliti velkého účinku. „Koncerty“ mladých žabáků zajisté způsobí všudy veselost.

* *Z Pardubic.* (Pův. zpr.) Očekával jsem, že z povolanejšího péra dojde Vás zpráva o šťastném a velezajímavém provedení zpěvohry „Zvonek poustevníkův“ od Aimé Maillarda, jež spolek ochotníků zdejších dne 11. října b. r. s úspěchem nejskvělejším uspořádal. Aby se neumlčelo, co zasluhuje veřejného, bezvýminečného uznání, kterého se odepřelo pomlčením v těchto listech o předšlých představeních operet spolkem ochotníků předvedených a o mnohé zdařilé produkci zdejšího ženského pěveckého spolku „Ludmily“, podávám aspoň stručnou zprávu o provedení zpěvohry. Pobádání šťastnými úspěchy, jakými provázena byla

předchozí představení operet: „Žádný muž a tolik děvčat,“ „Čarovné housle,“ „Na palubě,“ „Probuzení lva,“ odvážili se ochotníci úkolu většího a dali se nadšeně a horlivě do studování zpěvohry „Zvonek poustevníkův.“ Nastudování hudební části převzal velmi jemným hudebním vzděláním a vhodnou energií přede všemi povolany pan Stulík, jenž s vzácnou obětavostí partitury operet sám opatřil a každou prázdnou chvíli namahavému studiu se solisty a sborem věnoval, tolikéž i v režii se uvázal osvědčený, výtečný režisér p. Gust. Heš. S právem jsme tedy očekávali mohli, že nám ochotníci poskytnou vzácný požitek. A nebyli jsme v očekávání tom nikterak sklamáni. Veškerí solisté, jak sl. Černých (Rosa), sl. Řeháková (Georgette), tak pp. MDr. Cibulka (Belamy), Pulpán (Sylvain) a Horák (Thibaut) osvědčili, že vzornou píli a lásku nadšenou věnovali úkolům svým, jež přivedli naskrz bezúhonně k platnosti. Úkony jejich byli i co do zpěvu i co do hry v pravdě výborné, co tím většího uznání zasluhuje, ani jsouce pouze ochotníky, ovšem že hudebně velice nadaní, vítězně překonávali najednou dvojí obtíž: správný, dramaticky oživený zpěv a dobrou hru mimickou. Zvláště v posledním jednání jeví ve zpěvu i ve hře pěkné pojmání dramatické situace. Sbory šly živě, precizně a plně a účinek zvláště sboru dragounů (v I. jednání) a sbor u svatebčanů (finale v III. jednání) byl přímo úchvatný. Všichni ve sboru zaměstnaní účastnili se dobrou hrou a dodávali pak celému představení zvláštní živosti. Některé poklesky nepatrné dlužno dáti na vrub orchestru, jenž často místo doprová-

zení zpěvu pěvce vyrušoval a v rozpaky je přiváděl. Jen důkladné přípravě, hudebnímu vzdělání a duchapřítomnosti pěvců jest co děkovati, že zůstalo takové vyrušení bez horších následkův. Obecenstvo, jež v pravém smyslu slova veškeré místnosti divadelní přeplňovalo, hlučným potleskem odměňovalo zdařilé výkony spoluúčinkujících a vyslovujeme jen přání všech, kdož byli přítomni prvnímu představení tomuto, žádající o brzké opakování zpěvohry. Ku konci dovolujeme si pronést přání, aby ochotníci naši, majíce v středu svém tolik dobrých sil pěveckých, o provedení Blokovy zpěvohry „Ve studni“ se zasadili. Jsme přesvědčeni, že výsledek bude zajisté tak čestný, jak posledně, dodávající, že tím i o domácí muziku hudební nemalou zásluhu si získají.

(Zasláno.)

Slovutnému skladateli českému

Bedřichu Smetanovi,

tvůrci opery české v Praze!

Velice zarmoutila nás bolestná zpráva o onemocnění Vašem, jež Vás nutí, vzdalovati se, bohdá že snad jen na krátký čas, vši činnosti veřejné. Vyslovujeme Vám upřímnou svoji soustrast i spolu naději, že opět za krátko budete moci činně vystoupiti ve prospěch domácí naší opery a českého umění vůbec. Ve jménu četných rodáků, meškajících zde a v okolí, vřelých to ctitelů Vašeho genia,

Jan Miroslav Weber,

kníž. Švareburský komorní virtuos.

V Sondershausenu, dne 11. listopadu 1874.

Nejnovější hudební novinka

vydaná tiskem a nákladem firmy:

Em. Starý a spol. v Praze.

Ambrosianský chvalozpěv:

„**Te Boha chválíme**“
(in falso bordone)

pro čtyřhlasý smíšený sbor střídavě s lidem v prův. varhan

složil

Josef Foerster.

(op. 32.)

Part. a hlasy 1 zl. 20 kr. 100 textů pro lid 70 kr.

Tiskem a nákladem firmy

Em. Starý a spol. v Praze

právě vydána jest:

Praktická škola zpěvu

pro školy měšťanské a obecné

sestavil

Josef Fafl.

== Cena 1 zl. 50 kr. r. č. ==

➡ Při odebrání 10 výtisků ➡
dáme 2 výtisky zdarma.

➡ K dnešnímu číslu přiložena jest X. příloha hudební: **Dvě skadby pro troje housle**, složil Josef Jiránek. ➡